

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque
Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

xiv. Contra vexantes Romipetas, seu peregrinos, in vrbe morantes, vel ab
ea recedentes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

ciunt, mutilant, spoliunt, capiunt, detinent, nec non illos omnes, qui Iurisdictionem ordinariam, vel delegatam a nobis, vel nostris iudicibus non habentes, illam sibi temere vendicantes, similia contra morantes in eadem Curia audent perpetrare.

2 Canonis istius materia, vt notat Caietan. in verbo, excommunicatio, cap. 14. est sacrilegium, quo offenditur Sedes Apostolica in ijs personis, quæ sub sua protectione sunt. Continet autem tria genera personarum; Primo, venientes ad Sedem Apostolicam. Secundo, Recedentes ab eadem Sede. Tertio, Morantes in Curia Romana. Actiones sunt istæ: Primo interficere per se, vel per alium. Secundo, mutilare. Tertio, spoliare. Quarto, capere. Quinto, detinere huiusmodi personas, & omnes sunt principales.

3 Circa quem Canonem hæc obseruanda sunt.
Primo, Nomine Curia non intelligitur Roma, seu ciues Romani, sed Sedes, & Curia Apostolica, adeo vt oportet, vt personæ hic offensa; veniant ad Sedem Apostolicam, aut ab illa recedant aut in Curia, hoc est in loco, in quo degit Curia, morentur, immo morari debent in Curia, hoc est, ratione, & intuitu negotiorum in Curia, ex Caietan. verb. excommunicatio, cap. 14. Nauar. in Manual. cap. 27. numero 65. Toletus in expositione Bullæ cænæ, §. septimo, dub. 1. & Seb. Medice, in 2. p. summæ. tit. 9. q. 78. num. 178. vnde, si non veniant, recedat, aut morentur ratione negotiorum agendorum in Curia; aut veniant Romam, aut ab ea recedant, vel in ea moram fecerint alio intuitu, quam Sedis Apostolicæ; aut veniant Romam, aut ab ea recedant, & Curia sit in alio loco extra Romam, non proteguntur hoc Canone, nec prædictas actiones exercentes contra illos excommunicationem huius Canonis incurunt.

4 Secundo, vt notat Caietan. vbi sup. alio modo se habent actiones prædictæ circa venientes ad Curiam, & ab ea recedentes, alio modo circa morantes in Curia, quoad excommunicationem hanc incurrendam; Circa venientes enim, vel recedentes satis est ad incurrendam excommunicationem interficere, mutilare, spoliare, capere, aut detinere: circa morantes vero in Curia, non quicumque interficit, mutilat, spoliat, capit, aut detinet, est excommunicatus, sed qui auctoritative hoc facit, hoc est, qui faciendo se iudicem, cum non sit, interficit, mutilat, spoliat, capit, aut detinet, quæ Caietani doctrina satis subtilis est, quæ etiam Toletus placet vbi sup. dub. 4. & ex verbis Bullæ haud obscure colligi potest.

5 Tertio, Canon hic satis antiquus est, habetur enim in Bulla cænæ Martini V. apud S. Anton. 3. par. tit. 25. c. 72. et in Bullis subsequentium Pontificum, vt videre est apud Syl. verbo, excom. 7. num. 68. excom. 23. Tabienam, verbo, excomm. 6. nu. 13. §. Duodecimo, vers. Septimus. Caietan. vbi sup. c. 14. Martin. Ledesm. 2. 4. q. 26. ar. 2. pag. 356. col. 2. Sotum, 4. d. 2. q. 2. art. 3. post concl. 5. Nauar. in Manu. c. 27. nu. 65. Alphonsus Viualdum in expositione Bullæ cænæ, nu. 76. & sequent.

Contra vexantes Romipetas, seu peregrinos in Vrbe morantes, vel ab ea recedentes. Cap. XIV.

S V M M A R I V M.

- 1 Romipetas, seu peregrinos quouis modo vexans, vel consilium, auxilium, aut fauorem præstans, in censuram Bullæ cænæ incurrit.
- 2 Excommunicatio decima Bullæ cænæ quas personas, & actiones complectatur.
- 3 Canon Bullæ cænæ, excommunicans vexantes Romipetas, quam antiquus sit.
- 4 Romipetas vexans, etsi Papa cum Curia Romæ non sit, in

excommunicationem Bullæ cænæ incidit.

5 Romipete, seu peregrini, ad hoc vt eos offendentes excommunicentur, quas condiciones habere debeant.

6 Romipeta an dici possit ciuis Romanus ad urbem causa deuotionis accedens.

7 Deuotio, & peregrinatio qualiter inter se differant.

8 Offendens aliquem, qui nondum iter accepit, aut post reditum ab vrbe, excommunicationem Bullæ cænæ non incurrit.

1 **E**Xcommunicatio Decima fertur in hæc verba: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capiunt, seu depradantes Romipetas, seu peregrinos ad urbem causa deuotionis, seu peregrinationis accedentes, & in ea morantes, vel ab ipsa recedentes, & in his dantes auxilium, consilium, vel fauorem.*

2 Canonis huius materia est sacrilegium quo inuaduntur ad Sanctam urbem pergentes, ex Caiet. in Summa, in verbo, excommunic. c. 13. quoad personas inuadentes est vniuersalis; quoad actiones comprehendit sex principales, & tres accessorias; Principales sunt: Primò, interficere. Secundo, mutilare. Tertio, vulnerare. Quarto, detinere. Quinto, capere. Sexto, depradari. Accessoriae sunt: Primò, auxiliari. Secundo consulere. Tertio, fauere.

Circa hunc Canonem hæc breuiter annotanda sunt;
3 Primo, Canonem hunc antiquum esse, huius etenim mentio est in Bulla Martini V. apud S. Antonin. par. 3. tit. 25. cap. 72. Syl. est. verbo, excommunicatio. 7. num. 74. excommunicatio 29. Tabienam, verbo, excommunicatio 6. §. 12. versic. octauus. & in Bulla Iulij Papæ II. apud Caietan. in Summa, verbo, excommunicatio, cap. 13. & in Bulla cænæ Iulij Papæ III. apud Martin. Ledesm. 2. 4. questio. 26. artic. 2. pag. 357. colum. 1. & in Bulla Pauli Papæ IV. apud Sotum, 4. distin. 22. quest. 2. art. 3. post concl. 5. vers. Decimatertia. & in Bulla Gregorij XIII. apud Nauar. in Manual. cap. 27. num. 65. Qui tamen Canon mutatus est, si quidem in processu cænæ Domini tempore Martini V. comprehendebantur etiam & peregrini ad Hierusalem, & bona offendentium contra hunc Canonem erant confiscata.

4 Secundo, Canon iste non Papam, aut Curiam respicit, sed urbem Romam; vnde quamuis Papa cum Curia alibi esset, nihilominus tamen ligaret offendentes euntes ad urbem causa deuotionis.

5 Tertio, Personæ offensa tres habere debent condiciones ad hoc, vt offendentes eas excommunicationem hanc incurrant.

6 Prima est, quod sint Romipeta, seu peregrini; communis autem nomen est Romipeta, quam peregrinus, siquidem ciuis Romanus accedens ad urbem causa deuotionis, dici potest Romipeta, vt vox ipsa denotat, non autem peregrinus, vt constat; vnde qui ralem ciuem Romanum ad urbem causa deuotionis accedentem, aliqua actionum hic expressarum offenderet, excommunicationem hanc incurreret, cum tamen econtra, qui habitantem Romæ causa deuotionis offenderet aliqua vna ex actionibus prædictis, excommunicatus non esset, quia vt notat Caiet. habitator non est Romipeta, aut peregrinus morans in vrbe; cui autem verba Canonis non competunt, nec ei pena Canonis conuenit; eum in penis stricta, & propria verborum interpretatio facienda sit.

Secunda est, in causa, scilicet, vt causa deuotionis, vel peregrinationis Romam veniat; vnde si quis habitatorum Romæ, aut alio in loco, euntem ex Gallia, aut alio loco Romam, vt in domum suam vadat, aut vt amicum suum visitet, offenderet non incurrit hunc Canonem; Quia talis, nec deuotionis, nec peregrinationis causa Romam vadit. Inter causam autem deuotionis, & peregrinationis nihil interest, nisi quantum ad exteriorem manifestationem, deuotio enim interior est, peregrinatio autem exteriora signa habere est solita.

Tertio est, ut ad vim accedant, vel ab ea recedant, vel in ea motentur; unde si quis talem offenderet, antequam sit in accessu, vel post redditum, excommunicationem hanc non incurrit, ex Sebast. Medice, in 2. par. Summæ, tit. 9. q. 78. nu. 149. Immo, si peregrinus, vel Romipeta Roma, vel extra delinquat, poterit tam a iudice, quam ab alijs puniri, & peccati absque hoc quod incurrat excommunicationem, quia tunc non punitur, ut peregrinus, sed ut malefactor, ut rectè Alphonsus Viualdus in expositione Bullæ cænæ, nu. 82. annotavit.

ADDITIO.

Adde, Censuram hanc incurrit offendentes eos, qui devotionis quidem causa principaliter Romam adeunt; sed etiam minus principaliter ob alia negotia. Non tamen videntur eam incurrere, si offenderent illos, qui iter quidem arripunt devotionis causa, sed postea in itinere propositum illud mutant; & ratio est manifestata quia, factio accedendi Romam devotionis causa non fuit consummata, sed tantum incepta.

De offendentibus S. R. Ecclesiæ Cardin.
& alios Prælatos.
Cap. XV.

SYMMARIUM.

- 1 Cardinales Ecclesiæ Roma, & alios Prælatos offendentes, excommunicationem Bullæ cænæ incurrun.
- 2 Excommunicatio vndecima Bullæ cænæ, quas personas, et actiones comprehendat.
- 3 Excommunicatio, qua offendentes S. Ecclesiæ Rom. Card. & alios prælatos excommunicantur, quando in Bulla cænæ primo posita fuerit.
- 4 [Episcopi] nomine quis intelligendus.
- 5 [Percutientis] nomine quid significetur.
- 6 [Capere] is aliquem dicitur, qui cum effectu, seu captura reali illum capit.
- 7 [Hostiliter insequi] quis dicendus, ut penam contra hostiliter aliquem insequentem latam incurrat.
- 8 [Eijcientes] quinam propriè dicendi sint.
- 9 [Mandantium] nomine regulatiter intelliguntur mandantes, secuto effectu.
- 10 [Mandans] quo casu, ex solo mandato, absque eo quod sequatur effectus excommunicationem incurrat.
- 11 [Ratum habens] is confertur, qui quod eius nomine factum est, approbat.
- 12 Consilium nudum quodnam dicendum, & quibus modis consilium præstari possit.
- 13 Favor simplex, & dolosus quidnam sint.

Excommunicatio vndecima fertur in hæc verba: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S. R. E. Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, sedisque Apostolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eos a suis Diocesis, territorijs, terris, seu dominijs, eijcientes. Nec non ea mandantes, vel rata habentes, seu præstantes eis auxilium, consilium, vel favorem.*

Canonis huius materia est sacrilegium, quo Sancta Ecclesiæ in membris suis principalibus offenditur, ex Caieta, verbo, excommunicatio, cap. 11. & 12. Et quoad personas

est uniuersalis, Quoad actiones principales continet nomen. Primò, interficere. Secundò, mutilare. Tertiò, vulnerare. Quartò, percutere. Quintò, capere. Sextò, carcerare. Septimò, detinere. Octauò, hostiliter insequi. Nonò, è locis suis eijcere. Quoad actiones accessorias, sunt quinque; Mandare, Ratum habere, Auxiliari, Consulere, Favere. Personæ quæ prohibentur offendi actionibus prædictis, sunt Primò, Cardinales; Secundò, Patriarcha; Tertiò, Archiepiscopi; Quartò, Episcopi; Quintò, Sedis Apostolicæ Legati; Sextò, Nuncios eiusdem sedis. Loca vero, ex quibus Personæ prædictæ eijci prohibentur, sunt Primò, è suis Diocesis; Secundò, è suis Territorijs; Tertiò, è Terris; Quartò, è dominijs.

3 *Circa* quem Canonem sciendum est

Primo, hunc Canonem non esse ita antiquum in Bulla cænæ, ut sunt præcedentes; Nam in Bulla Martini V. apud S. Anto. non fit mentio huius, neque apud Syluestrum, aut Tabienam; nec vllus antiquior Caiet. huius meminit; unde probabile est, incepisse, vel sub Leone X. vel sub Iulio II. vel paulo ante; Immo nec in Bulla Iulij III. apud Martinum Ledes. 2. 4. q. 26. ar. 2. pag. 356. col. 2. fit mentio Cardinalium, aut Legatorum, & Nunciorum Sedis Apostolicæ, & in Bulla Pauli papæ IV. apud Sotum 4. d. 2. q. 2. art. 3. post conclus. 5. Canon iste omnino prætermisus est; sed neque in Bulla Pij V. apud Toletum in expositione excommunicationis Octauæ, & lib. 5. instr. Sacer. c. 8. vers. *Quartum* genus, neque in prioribus Bullis Gregorij XIII. mentio est Cardinalium; in illa tamè vltima eiusdem Gregorij XIII. sub anno 1584. apud Nau. in Man. c. 27. nu. 67. mentio facta est Cardinalium, & aliarum personarum, quæ in hac Bulla Clementis VIII. recensentur.

De hac autem materia habentur duo Canones in iure Canonico, quorum vnus est Bonifacij Papæ VIII. in cap. *Felicitis de penis* lib. 6. vbi id statuitur quoad Cardinales; & intelligitur hoc de Cardinali, siue habeat capellum, siue non, dummodo sit nominatus in Cardinale, & asserit, quia ex tunc verus Cardinalis est, ut notat Pal. 4. d. 15. q. 3. art. 2. casu 16. Alter est Clementis V. in Clem. *Si quis suadentes de penis*, vbi id de Episcopo decretum est, cum alijs multis, & casus d. *Felicitis*. referuatus fuit Papæ, sicut etiam casus, d. Clem. *Si quis suadente*. horum etiam duorum Canonum mentionem faciunt. S. Anto. 3. p. tit. 25. c. 2. & 3. Angelica, verbo, excommunicatio, 5. casu 9. & casu 13. Syl. verbo, excommunicatio, 7. nu. 22. excommunicatione 11. & nu. 43. excommunicatione 15. Tabiena, verbo, excommunicatio, 5. Casu 2. & casu 3. & Caiet. verbo, excommunicatio, c. 11. & 12. Similis constitutio habetur edita a Pio V. Anno 1569. Quartodecimo Kalen. Ianuarij, & Pontificatus sui anno quarto, quæ incipit, *In felicitis seculi*, & est constitutio 93. eiusdem, qui prædictam Bonifacij VIII. constitutionem editam contra offendentes S. R. E. Card. etiam ad scientes, & non reuelantes extendit. Immo Alphonsus Viualdus in expositione Bullæ cænæ, nu. 86. citans Armitlam, verbo, excommunicatio, c. 21. & Episcopum Scalësem in suo Enchiridio in explicatione huius casus, addit, quod licet in hac Clausula Bullæ cænæ tantum fiat mentio Cardinalium, Archiepiscoporum, Episcoporum &c. extendenda est tamen ad percutientes, vulnerantes &c. Clericos, vel Religiosos familiæ Cardinalium &c. Quod dictum, tunc solum verum esse censeo, quando hæc faciant in prædictos familiæ eorum, intuitu Cardinalium, & aliorum, de quorum familia sunt; tunc enim iniuria illa ipsis Cardinalibus infertur censetur; secus autem si ex priuato odio, aut inimicitia aliquem ex eorum familia percusserint, aut vulnerauerint.

Secundo, Nomine *Episcopi* intelligitur ille, qui est consecratus, non autem qui est tantum electus & non consecratus; quia electus, & non consecratus non est Episcopus, licet sit administrator, & episcopus electus ex communi Canonistarum sententia, gl. in Clem. 2. in verbo, Pontificum, de celebr. Miss. Arch. in c. illud, d. 23. Dom. in c. fi. de sen. & re iud. lib. 6. Bald. in l. si nondum, C. de furtis, Fel. in c. Eam te, de refer. Angelica, verbo, excommunicatio 5. casu 13. nu. 1. S. Anto. 3. p. tit. 25. c. 3. & citat Pau. & Io. And. Syl. verbo, excommu. 7. num. 44. excommunic. 15. & Caiet. verbo, excom-